

Podají se nám opět změnit RUD pro obce?

Hodně sil do nového volebního období! Budeme je společně potřebovat

Maraton ustavujících zastupitelstev skončil a pro většinu starostek a starostů začalo nové čtyřleté období. Píší „pro většinu“, protože v některých obcích se budou na jaře volby opakovat. Asi jste už možná sami zažili ve svém okolí to, že i na malých obcích nedojde k dohodě a důsledkem pak je pokles zastupitelů pod pět a nové komunální volby.

Většina z Vás své mandáty obhájila, nově zvolené starostky a starostové se pak začínají seznamovat s množstvím povinností, které je čekají, a které jsou pro ně nové. Ve Sdružení místních samospráv jsme Vám připraveni podat pomocnou ruku vždy, kdy to budete potřebovat a kdy to bude v našich možnostech. Jenom si dovoluji připomenout, že koncem ledna 2015 to bude sedm let, co se konalo v Jihlavě Ustavující republikové shromáždění našeho sdružení a SMS ČR začalo vyvíjet tlak na vládní představitele, aby se změnil zákon o rozpočtovém určení daní a alespoň se zmenšily rozdíly v příjmech na občana mezi velkými městy a menšími obcemi. Ke změně od 1. 1. 2013 velkou měrou přispěli členové SMS ČR, došlo však ale i k tomu, že rozdělovaný podíl z DPH se snížil u obcí z 23,58% na 20,83% s odůvodněním, že ušetřené prostředky budou použity na financování nového pilíře důchodové reformy. Určitě jste zaznamenali, že tento pilíř má však být od 1. 1. 2016 zrušen.

V březnu t.r. jsme jednali s ministrem financí panem Andrejem Babišem a jeho náměstkyní Simonou Hornochovou a chtěli jsme řešit výpadky daňových příjmů u daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti, ke kterým dochází v souvislosti se změnami zákona o daní z příjmů (tj. vracení přeplatků daní na základě příznání, kdy je předmětem daně pouze daň ze závislé činnosti a u výplaty daňových bonusů na děti na základě podaných příznání). Tehdy nám bylo řečeno, že se zákon o rozpočtovém urče-

ní daní „otvírat“ nebude, ale že se znovu ustaví pracovní skupina pro RUD, která se měla sejít už v květnu. Nic se ale nedělo, první jednání proběhlo teprve 27. listopadu. Mezitím se však v říjnu v eKLEPU objevil k připomínkování návrh novely zákona o RUD, podle které by se krajům měl vrátit podíl z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty z 7,86% na 8,92%. Možnost požadavku na změnu zákona RUD jsme konzultovali s odborníky a na základě propočtů Rada SMS ČR doporučila tento návrh připomínkovat. V termínu jsme tedy jako řádné připomínkové místo vložili do eKLEPU připomínku, kde požadujeme, aby se podíl z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty vrátil z 20,83% na 23,58% jako je tomu u ostatních daní (podle odhadů by to v roce 2016 mohlo být cca 9,12 mld. Kč). Za relevantní a logický považujeme požadavek obcí na obdobnou úpravu DPH jako je tomu u krajů, tedy návrat zabavené části DPH. Právě obce totiž realizují největší pravidelný podíl investic do ekonomiky ČR, a to bez deficitů. Bude nutné hledat politickou podporu pro prosazení této změny a v případě potřeby se opět semknout do jednoho šiku.

Dalším důležitým mezníkem pro oblast veřejné správy je schválený Strategický rámec veřejné správy ČR 2014 – 2020 (do-

končení reformy veřejné správy), o kterém jsme Vás informovali už v měsíčních Aktualitách. Na posledním jednání Rady vlády pro veřejnou správu bylo mimo jiné schváleno usnesení, aby v rámci Implementačního plánu pro Specifický cíl 2 – Revize a optimalizace veřejné správy v území byly ponechány indikátory: Zachování stávající dostupnosti výkonu veřejné správy v území a Přiblížení veřejné správy občanům (vyšší spokojenost občanů venkovských regionů). Dále Rada vyslovila souhlas s doplněním indikátoru – Zvýšení dostupnosti veřejné správy uživatelů/občanům; a doplněním Globálního cíle Strategického rámce rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014 – 2020, o principy dekoncentrace, decentralizace a subsidiarity při jeho naplňování. Nejen prací živ je člověk, proto je nutné odpočívat a relaxovat dříve, než si o to samo řekne naše tělo a přinutí nás zastavit. Pomalu končí adventní doba, Vánoce jsou za dveřmi a zanedlouho budeme bilancovat na prahu nového roku. Přeji nám všem, aby rok 2015 byl rokem lepším než ten letošní, přeji nám všem hodně zdraví, pracovní i osobní spokojenosti a těším se na další spolupráci.

Ing. Jana Juřenčáková
předsedkyně SMS ČR

Krásné Vánoce a šťastný nový rok!
Merry Christmas and Happy New Year!

Postřehy z pozice starosty malé obce

Rady i inspirace nastupujícím i zkušenějším starostům malých obcí

Cesty k obsazení křesla prvního muže či ženy obce mohou být různé a klikaté. Zatímco ve velkých obcích a městech rozhoduje povolební matematika, kdy se počítají mandáty, hledají průniky programů a směřují křesla v radě, komisích a výborech, na malé obci je situace často zcela opačná. Na těch nejmenších samosprávách se pak často někdo musí i tzv. obětovat, neboť zde bývá starosta pro výkon své funkce neuvolněný a samotné skloubení práce starosty s vlastním zaměstnáním není rozhodně žádný med.

Samotná pozice starosty jako taková je složitá. I přesto, že je tato funkce vnímána veřejností jako rozhodující element v politice obce a jakkoliv jsou mu přisuzovány rozsáhlé pravomoci, skutečnost je zcela jiná. Rozhodující úlohu v **samostatné působnosti obce** má v souladu s Ústavou ČR i zákonem o obcích **zastupitelstvo**. Pravomoci starosty jsou do značné míry omezené. Při rozhodování v zastupitelstvu či radě obce je starosta pouze jedním ze členů a nedisponuje hlasem rozhodujícím ani právem veta. *Pokud starosta činí úkony vyžadující schválení zastupitelstva nebo rady bez tohoto schválení, jsou tyto úkony absolutně neplatné.*

I přes výše uvedené skutečnosti je postavení starosty mezi orgány obce výjimečné... Starosta především zastupuje obec navenek, plní úkoly zaměstnavatele podle zvláštních předpisů, může požadovat po Policii ČR spolupráci při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku, svolává a řídí zasedání zastupitelstva obce a plní mnoho dalších úkolů především dle zákona o obcích.

Složitá úloha starosty nastává především v obcích, **kde se nevolí rada obce a kde není zřízena funkce tajemníka obecního úřadu**. Zde se hlavní představitel obce setkává s úkoly, které jeho kolegové ve větší obci či městě nepřísluší, neboť starosta z menší obce musí oba orgány z části či zcela nahradit.

Činnost starosty je tedy složitá, rozmanitá a různorodá. Rozsah agend však nezávisí pouze na typu obce, ale také je odvislý od samotné **osobnosti starosty**. Problematika předešlé věty je v mnoha samosprávách aktuální právě v této době. Ve většině obcí naší země proběhlo v první listopadové dekádě tohoto roku ustavující zasedání zastupitelstva, na kterém kromě jiných orgánů došlo ke zvolení starosty. Jako mávnutím kouzelného proutku se musí zvolená osoba „přes noc“ stát odborníkem na řadu odvětví.

Je otázka na kolik má „profese“ staros-

ty charakter pozice manažerské, právní, personalistické, finančně správní, diplomatické a jiné. Nároky na osobu starosty se liší od obce k obci a je proto velice těžké určit, co všechno by měl starosta obce znát, jaký soubor vlastností a schopností by měl bezpodmínečně mít. Jistou příčinou náročnosti výkonu funkce starosty je tzv. **smíšený systém**, který je pro české obecní zřízení typický. Tradičně tento systém bývá definován větou sdělující, že *obec jako jednotka územní samosprávy vykonává vedle vlastní působnosti (tzv. samostatné působnosti) i určitý díl státní správy (tzv. přenesené působnosti)*.

A právě rozsah přenesené působnosti rozděluje obce do několika kategorií. Klasické členění na obce tří typů, tedy na obce s „běžnými“ obecními úřady (**obce „I“**), obce s pověřenými obecními úřady (**obce „II“**) a obce s rozšířenou působností (**obce „III“**), můžeme ještě dále obce rozšířit. Například na rozmezí obcí I. a obcí II. typu můžeme odlišit ještě **obce s matričními a stavebními úřady**, jejichž územní působnost je díky frekventovaným správním agendám upravena odlišně speciálními zákony. Tím však seznam s rozdělením obcí podle přenesené působnosti není zdaleka kompletní, neboť existují i **obce, které provádějí vidimaci a legalizaci** (resp. obce, které ji neprovádí).

Tím rozdíly a škatulkování obcí dle míry výkonu přenesené působnosti nekončí. Obcím je umožněno prostřednictvím tzv. **veřejnoprávní smlouvy** modifikovat rozsah zákonem jim svěřené přenesené působnosti, přičemž převážná většina smluv se týká řešení přestupků.

Další zvýšené nároky na starostu v čele obce přináší skutečnost, kdy obec zřizuje školu, kdy spravuje kanalizaci, kdy má vlastní les či rybník. I tyto faktory mají významný dopad na činnost samosprávy. Řada právních předpisů pověřuje obce

(resp. obecní úřady) mnoha úkoly, přiděluje obcím pravomoci i mnoho povinností. Tato skutečnost je jistě v pořádku. Je ovšem otázkou, jak se s touto skutečností vyrovná malá obec, jejíž obecní úřad je tvořený převážně či úplně volenými zástupci, kteří nemusí disponovat žádnými znalostmi pro výkon veřejné správy.

Nejjednodušším případem, na kterém lze demonstrovat určitý rozpor v nárocích na znalosti starosty či místostarosty (tedy voleného představitele obce) a úředníka, může být provádění vidimace a legalizace, tedy ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu. Podle zákona č. 21/2006 Sb., který řeší tuto problematiku, může vidimaci a legalizaci provádět i starosta nebo místostarosta obce. Zákon však nestanovuje povinnost starostům nebo místostarostům obcí skládat zkoušky podle zákona o ověřování, tuto povinnost však ukládá oprávněným úředníkům, kteří musí složit dle tohoto zákona zkoušku nebo prokázat odbornou způsobilost. Příkladů k zamýšlení je však více. Obecní úřad malé obce se může skládat pouze ze starosty a místostarosty. I před tímto úřadem může probíhat řada různých správních řízení, starosta stojící v čele tohoto úřadu může (resp. musí) provádět řadu dalších úkonů dle správního řádu. K tomu všemu mu však musí vystačit znalosti, které má, které odněkud načerpá. Přitom je často problematické pochopit rozdíl mezi výkonem přenesené státní správy a samosprávy. Není se ostatně čemu divit. Ani valná část veřejnosti rozdíl mezi obcí a státem vůbec nechápe. Podobně se tato charakteristika objevuje i ve vedení obcí.

Příkladem může být projednávání povolení ke kácení dřevin rostoucích mimo les na zasedání zastupitelstva obce, záměna razítka obce a obecního úřadu nebo chybné rozlišování podzákonných právních norem při vydávání nařízení a obecně závazných vyhlášek.

Skutečným překvapením také může být např. pro nově zvoleného starostu malé obce, když obdrží od příslušného správního orgánu dvě totožné listiny ve dvou obálkách do vlastních rukou - jednou pro obec a po druhé pro obecní úřad obce téhož jména.

Při výkonu přenesené působnosti pak představitelé těch nejmenších obcí často neví, že jsou v některých důležitých oblastech v případech stanovených právními předpisy správním orgánem (např. místně příslušným silničním správním úřadem ve věci místních komunikací a veřejně přístupných účelových komunikací dle zákona č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích nebo místně příslušným orgánem ochrany ovzduší dle zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší)...

Cílem předchozích odstavců je pouze nástin problematiky, která se dotýká především malých či středních obcí a tím i starostů, kteří v čele těchto obcí stojí. Uvedené příklady byly pouze demonstrační a jejich výčet ani zdaleka nemohl pokrýt všechny problémy spojené s výkonem funkce starosty obce či jiného člena

zastupitelstva. I z uvedeného nástinu je však patrné, jak je vše obrovským způsobem složité a náročné. Pro nové starosty bude navíc v následujících letech nemilým překvapením, že úředních povinností a úkonů neubývá a ani se příliš nezjednodušují.

Musíme si uvědomit, že funkce starosty je především funkcí politickou a zákon nespojuje s touto funkcí (podobně jako u ostatních členů zastupitelstva) žádné znalosti. I zde však samozřejmě platí zásada „Ignorantia legis non excusat“, tedy že neznalost zákona neomlouvá. A jenom těžko se může starosta či jiný představitel obce spoléhat na jinou zásadu latinsky formulovanou jako „Nemo iudex sine actore“, tedy kde není žalobce, není ani soudce.

Vraťme se však k nadpisu našeho článku. Co musí nově zvolený starosta udělat na začátku svého funkčního období? Vše samozřejmě záleží na jaké „startovní“ pozici se tato osoba nachází. Na kolik zná svoji obec, nakolik je seznámen s procesy uvnitř i vně této obce. Záleží také na jeho úrovni znalosti práva a dalších oblastí, které se „životu“ obce týkají. Ani v jednom případě však skok do pozice starosty obce nebude ničím jednoduchým. Řada věcí může tento krok zjednodušit a novému starostovi pomoci. Existuje velké množství příruček a rukověti vydávanými komerčními i dalšími subjekty. Po každých komunálních volbách se doslova vyrojí nabídka těch nejlepších seminářů od různých společností. Je však potřeba

si uvědomit, že nic a nikdo nevyřeší problém s nástupem do funkce, než samotný starosta. Především v nabídce seminářů je nutné si co nejlépe vybírat, aby jediným výsledkem účasti na uvedené akci nebyl zmatek v hlavách účastníků a úvahy o rezignaci. Problematiku zahrnující vedení obce prostě nejde shrnout do jednoho půldenního školení...

S čím by se tedy měl nový starosta seznámit především? Hlavním a pro obec nejdůležitějším právním předpisem je samozřejmě zákon o obcích, tedy zákon č. 128/2000 Sb. Každý starosta by jej měl znát, každý by jej měl mít prostudovaný. Co nejdříve by měl také disponovat alespoň základním povědomím o tom, co je samostatná a co přenesená působnost. Měl by vědět, které nejčastější kroky v té či oné oblasti jeho obec koná.

Je těžké specifikovat další právní předpisy, které se týkají této funkce, neboť jich je skutečně mnoho. Ať již to je správní řád, občanský zákoník nebo třeba zákony týkající se hospodaření územních samosprávních celků a další a další právní předpisy. Jeden člověk rozhodně nemá šanci vědět a znát vše. Z poslední věty ostatně vychází i další důležitá rada a tou je sjednání dobrého pojištění za škodu způsobenou obci a to nejenom pro starostu ale i pro další členy zastupitelstva obce.

*Ing. Mgr. Jan Sedláček
starosta obce Křižánky,
3. místopředseda SMS ČR*

3 otázky pro:

**Janu Kuthanovou,
starostku Hořiněvsí, předsedkyni SMS ČR Královéhradeckého kraje**

Jste starostkou již čtvrté volební období. Na co si podle Vás má nově zvolený starosta dát největší pozor?

Na to, aby neusnul na vavřínech, na to, aby byl v pohodě a nepotkal ho syndrom vyhoření, na to, aby také dbal o své mnohdy chatrné nervy a obecně o své zdraví. Ale moje poznámky nechci směřovat negativně. Stát v čele obce je velmi tvůrčí práce a výsledky jsou viditelné. Bez ohledu na to, zda jsou všichni občané spokojeni. Alespoň někdo se vždy najde. Božena Němcová přece říkala „Není na světě člověk ten, aby se zavděčil lidem všem.“ A věřte, v praxi to tak opravdu je. Všem se zavděčit opravdu nemůžete, a není třeba se tím trápit.

Uvádí se, že existuje několik typů starostů, a to v závislosti na tom, jakým stylem přistupují k výkonu své funkce. Jak byste zhodnotila pozici žen v rolích starostek?

Ženy na postech starostek jsou podle mého názoru velmi pracovité, komunikativní, umějí naslouchat, rozhodují nejenom rozumem, ale i srdcem. Jsou prostě asi lidštější, ale rozhodně to není pravidlo. Jsou samozřejmě i pánové starostové, kteří mají tento dar, který je však, pánové prominou, většinou přívlástkem žen (*smích*).

Kromě „starostování“ se také věnujete problematice místních akčních skupin. Jakou roli by tyto subjekty v následujících letech měly a mohly sehrávat?

Já pevně věřím, že významnou. Je to velmi výrazný protipól k rozhodování na politické úrovni. Subjekty působící a většinou i žijící na území MAS mají vždy možnost se zapojit do rozhodování o rozvoji území bez nutnosti působení v politických stranách. Jejich rozhodování o směru rozvoje

daného území je tedy velmi viditelné, tudíž transparentní a také odpovědné. Jejich okolí je zná, nemůžou se schovávat za politický program a politické obchodování. Musejí umět obhájit svá rozhodnutí před hasiči, sportovci, truhláři, učiteli, myslivci a rovněž i před starosty obcí. Věřím, že se metoda Leader na venkově udrží a rozšíří se i do velkých měst. Velmi jim to přeji.

Starostům přichází projektová pomoc

Letošní listopad se nese ve znamení úvodních seminářů projektů SMS ČR

Sdílení zkušeností, společná síla, spolupráce – takové jsou diskusní semináře pořádané v každém kraji v rámci projektů, které SMS ČR realizuje. Jedná se o Rok v obci zaměřený na starosty menších obcí a pak také MAS jako nástroj spolupráce obcí pro efektivní chod úřadů, který rozvíjí koncepty dobrovolné spolupráce obcí ve venkovském prostoru.

Zatímco projekt Rok v obci své semináře pořádá v průběhu listopadu a prosince, druhý projekt na tuto šňůru naváže v lednu příštího roku a dosud se uskutečnilo úvodní celostátní školení zaměstnanců projektu.

Semináře projektu **Rok v obci** probíhají postupně ve všech krajích. Skládají se jednak z aktuálních informací o činnosti našeho sdružení a dále pak z prezentace projektu, jeho cílů, připravovaných výstupů a přínosů pro fungování malých obcí. Rok v obci je projektem unikátním, protože se nesoustřeďuje na problémy obcí, ale na pomoc starostům, jako takovým („Projekt Rok v obci je pro Vás a o Vás“). Představení se tak dočkal on-line hlídač termínů s informacemi o jeho plánovaných funkcích, přínosech a výhodách. Starostové byli seznámeni rovněž s chysta-

ným portálem rokvoebci.cz a v neposlední řadě se dozvěděli o záměru sepsat Rukověť starosty, jako „kuchařku“ pro výkon jejich funkce.

Závěr seminářů projektu Rok v obci patří tématu **tretněprávní odpovědnosti**. Školitel Jakub Blažek má v této oblasti bohaté zkušenosti a především chápe své publikum. Jeho přednáška proto není suchým výčtem norem, ale zajímavým přehledem skutečných případů, na kterých ukazují různé aspekty problému, který mnoho starostů tíží. Mezi nejčastější dotazy starostů patří:

- Jak se starosta v obci může bránit útokům ze strany občanských aktivit?
- Jak lze předejít možným rizikům spojeným s realizací veřejné zakázky?
- Lze sjednat odpovědnostní pojištění na funkci představitele obce?
- Jaká rizika hrozí starostům v případě, že nesplní povinnosti spojené s funkcí orgánu zastupující územní samosprávný celek?

Zkušenosti ze seminářů projektu Rok v obci hodláme využívat i nadále. To platí zejména pro akce, které v následujících měsících uspořádáme pod hlavičkou projektu zaměřeného na **místní akční skupiny**. Uskuteční se postupně v sedmi krajích pro starosty zapojených MAS. Tímto projektem se snažíme posunout koncept MAS za horizont roku 2020, dát tomuto principu nový rozměr i funkce směrem ke spolupráci mezi obcemi v oblastech veřejné správy. Pilotní setkání zapojených pracovníků projektu proběhlo dne 11. listopadu v Pardubicích, a to za účasti hejtmana Pardubického kraje Martina Netolického, který místní akční skupiny dlouhodobě podporuje. Spolu s odborným garantem projektu Radimem Sršněm se podílí rovněž na kvalitním zacílení evropských prostředků do území tak, aby i místní akční skupiny v tomto procesu hrály důstojnou a významnou roli ve vztahu k regionům.

-red-

Právní exkurz pro začátek volebního období

Každý člen zastupitelstva dnes potvrdí, že bez právního minima to prostě na půdě samosprávy nejde. Naopak – určité právní povědomí se stalo jedním z nejdůležitějších atributů výkonu volené funkce, a to z mnoha důvodů. Jedním z nich je základní princip, že neznalost zákona neomlouvá – což je velmi tvrdá zásada při stavu naší rozvětvené legislativy, v níž mají často problém orientovat se i právníci. Druhým důvodem je zvyšující se tendence stíhat jako trestné činy jednání, které by před několika lety ještě za trestné nikoho nenapadlo považovat. Třetím, nejlogičtějším důvodem, je pochopitelná snaha obcí a měst mít své věci dobře právně ošetřeny. Když k tomu ještě zmíníme, že právo samospráv je jedno z nejsložitějších, protože musí kloubit tzv. právo ve-

řejné (zákon o obcích, zákon o zadávání veřejných zakázek, zákon o svobodném přístupu k informacím a další) s právem soukromým (dnes zejména občanský zákoník), a specifické postavení obcí a měst jako jednotek územní samosprávy, aplikace práva v obcích a městech je skutečně velmi složitá disciplína. Bez znalosti vnitřních mechanismů v obci a aktuální soudní judikatury často tápou i zkušení právníci, protože prostředí samosprávy je jim cizí. V tomto připomenutí uvádím některé zajímavosti, které by mohly i zkušeným starostům, radním a zastupitelům uniknout, a i kdyby ne, stojí zcela jistě za připomenutí.

Změna ustanovení § 41 zákona o obcích od 1. 1. 2014 – NEPLATNOST SE ZKOUMÁ Z ÚŘEDNÍ POVINNOSTI (!!!)

Nenápadná novela zákona o obcích, která má či může mít poměrně značný dopad, byť neříká až tak moc nového. Připomeňme si aktuální znění tohoto ustanovení:

(1) Podmiňuje-li tento zákon platnost právního jednání obce předchozím zveřejněním, schválením nebo souhlasem, opatří se listina o tomto právním jednání doložkou, jíž bude potvrzeno, že tyto podmínky jsou splněny. Je-li listina touto doložkou obcí opatřena, má se za to, že povinnost předchozího zveřejnění, schválení nebo souhlasu byla splněna.

(2) Právní jednání, která vyžadují schválení zastupitelstva obce, popřípadě rady obce, jsou bez tohoto schválení neplatná.

(3) K neplatnosti právního jednání z důvodů stanovených v odstavci 2 a v §38 odst. 4 a §39 odst. 1 přihledně soud i bez návrhu.

Jednak si povšimněme změny terminologie - už zde nejsou uvedeny právní úkony, ale právní jednání (dopad nového občanského zákoníku), a podstatné je zejména znění odst.3 - soud bude zkoumat platnost a neplatnost právního jednání obce z úřední povinnosti. Pokud se tedy ocitne u soudu jakýkoli spor, jehož předmětem bude například plnění z nájemní smlouvy, nebo uplatňování nároků ze smlouvy o dílo, soud se bude napřed zabývat tím, zda smlouvu schválil k tomu oprávněný orgán obce, zákonným způsobem, zda byla podepsána oprávněnou osobou atd. A tak aniž to žádá ze stran nebude ani namítat, může soud dojít k závěru, že právní jednání obce bylo neplatné, tedy je neplatná uzavřená smlouva, a důsledky mohou být velmi závažné. Pokud se vám to jeví jako něco, co se vám

nemůže stát, pak vězte, že soudy zkoumají například i takové „maličkosti“, jako je uvedení bodu v programu jednání daného orgánu, pokud podepsal smlouvu bez speciálního zmocnění místostarosta, zda starosta opravdu nebyl přítomen, a setkala jsem se i s tím, že soud kontroloval dodržení jednacího řádu zastupitelstva při projednávání daného bodu. Dlužno dodat, že neplatnost byla jako absolutní chápána i beze změny § 41, ale soudy většinou čekaly, zda ji někdo namítne. Dnes mají příkaz věnovat se této otázce z úřední povinnosti, a pak může nastat u soudu nejedno překvapení.

Nebezpečí změny okolností ve smlouvách o dílo od 1. 1. 2014 - JAK TOMU PŘEDEJÍT? Jednou větou ve smlouvě.

Nový občanský zákoník přinesl řadu změn do procesu uzavírání smluvních vztahů, a mimo jiné umožnil vyvolat jednání na základě změny okolností, které může skončit v případě nedohody smluvních stran až u soudu. U obcí a měst to

může způsobit velké problémy zejména u dotačních akcí, a přízně si, ze strany firem to může vést k určitému „vydírání“ - buď přistoupíte na změnu z důvodu „změny okolností“ vyvolávající hrubý nepoměr mezi plněními, nebo se budeme soudit - zejména o cenu díla. Důležitou informací pro obce je ta, že tomu lze předejít jednoduchou formou - do smluv zakotvit, že zhotovitel na sebe přebírá nebezpečí změny okolností. Pak nemůže uvedené jednání vůbec vyvolat - a na obci záleží, zda jeho návrhy dobrovolně bude akceptovat. Je to velmi užitečná metoda, o které obce zatím příliš neví. Pozor - musí to být již v zadávacích podmínkách či poptávce. Ostatně vliv občanského zákoníku na smluvní právo v obcích a městech je docela značný - a bylo by dobré se s ním seznámit obecně.

Mgr. Jana Zwyrtek Hamplová
advokátka

„Líná huba, hotové neštěstí“

SMS ČR se letos vyjádřilo k celé řadě materiálů dotýkajících se zájmů obcí a měst

Pro čtenáře našeho Informačního zpravodaje není novinkou, že naprostá většina zákonů v České republice vzniká na jednotlivých ministerstvech. Právě zde se připravují předlohy, které posléze vláda předkládá Parlamentu, který je podle Ústavou daných pravidel dále projednává. Součástí přípravy návrhů zákonů je také tzv. vnější připomínkové řízení, v rámci něhož se k rodícím se předloham vyjadřují instituce z veřejné i soukromé sféry. Jedním z oprávněných subjektů je rovněž Sdružení místních samospráv ČR (SMS ČR).

Připomínky, které SMS ČR uplatnilo v končícím roce, je možné rozdělit do několika oblastí. Prvním velkým okruhem jsou připomínky související s přípravou materiálů, které jsou relevantní z pohledu nadcházejícího programového období. Vyjádřili jsme se jak k **Dohodě o partnerství**, tak k jednotlivým **operačním programům**. Červenou nití, která se táhla našimi připomínkami, bylo přitom téma výraznějšího zapojení místních akčních skupin, které se v programovém období 2007-2013 etablovaly velmi úspěšně.

Souvislost s čerpáním evropských fondů měly i další naše aktivity. Uplatnili jsme připomínky například k návrhu **Strategického rámce rozvoje veřejné správy a Strategického rámce rozvoje e-Governmentu**. Naší pozorností neunikly ani další dokumenty. Kriticky jsme posoudili návrh **novely školského zákona, zákona o hazardních hrách a nejnověji také novely zákona o rozpočtovém určení daní**.

V případě školského zákona jsme například doporučili, aby existovala i možnost zřízovat školy či třídy nejen pro žáky se zdravotními postiženími nebo pro žáky s těžkými poruchami učení nebo chování, ale také pro žáky, kteří dlouhodobě selhávají, případně neprospívají v běžném vzdělávacím programu.

Nepřehlédlí jsme ani novelu zákona o hazardních hrách, kterou připravilo Ministerstvo financí. Při formulaci připomínek byl brán ohled zejména na regulační pravomoci obcí a koherentnost připravovaného předpisu. Navrhli jsme úpravu některých ustanovení, aby zákon skutečně mohl plnit cíl, který Ministerstvo financí proklamuje a který je od něj koneckonců očekáván širokou veřejností.

Návrh novely zákona o rozpočtovém určení daní se na náš stůl dostal před několika týdny. Záměrem Ministerstva financí (přichystalo i tento předpis) je navýšit podíl územních samospráv na sdílených daních (konkrétně daně z přidané hodnoty) - ale pouze krajin. Jak jsme uvedli v našich připomínkách, „za relevantní a logický považujeme požadavek obcí na obdobnou úpravu DPH jako je tomu u krajin, tedy návrat zabavené části DPH. Logická konstrukce zdůvodnění je naprosto obdobná, ne-li stejná jako v případě krajin.“ Naš oprávněný požadavek hodláme prosazovat

i v dalších fázích legislativního procesu. Zpracováním a podáním připomínek totiž naše aktivity na tomto poli zdaleka nekončí. Následují jednání o jejich vypořádání na jednotlivých ministerstvech. Ne vždy jsou naše poznámky akceptovány, ne vždy uspějeme. To ale neznamená, že házíme flintu do žita. Mezirezortní připomínkové řízení je totiž jen první fází legislativního procesu, v níž lze do návrhu promítnout naše představy. Jednoduše řečeno: nevyslyší-li nás ministerští úředníci, vždycky ještě existuje šance, že na naše argumenty pozitivně zareagují třeba členové dolní komory. To už se ale od přehledu našich připomínek poměrně výrazně vzdalujeme. Závěrem snad jen zopakujeme, že aktivita ve vnějším připomínkovém řízení je klíčová - a jako takové jí i nadále hodláme věnovat náležitou pozornost.

-red-

Připomínkované materiály v kostce:

- Dohoda o partnerství a nové operační programy
- Strategický rámec rozvoje veřejné správy
- Strategický rámec rozvoje e-Governmentu
- novela školského zákona (561/2004 Sb.)
- návrh zákona o provozování hazardních her
- novela zákona o rozpočtovém určení daní (243/2000 Sb.)

Prvý občan obce si zaslouží důstojný plat

Zamyšlení odcházejícího starosty Františka Kryšpína z Habartic nad nízkými platy

Právě jsem dostal do rukou článek k tématu přímá volba starostů a tak mi nedá se nezamyslet nad tím, co starostům výkon funkce zneprůjemňuje a kde vidím prostor pro tolik potřebné změny. S dobrovolným odchodem z funkce starosty v roce 2014, po 24 letech, celkově však po 33 letech ve veřejné správě, jsem se zavázal kolegům, že se pokusím něco napravit...

Já, František Kryšpín, končící starosta obce Habartice k přímé volbě starostů říkám ze své dlouholeté praxe toliko, že je to ostuda všech minulých i současných politiků. Návrh na přímou volbu starostů, tak jako návrhy na zrušení či snížení nesmyslných přepočtů v komunálních volbách se přetřásají již více než deset let a stále se nic neděje...

Další neřešené tabu dle mého názoru představuje odměňování starostů. Platy starostů je potřeba zvýšit tak, aby starostování bylo důstojné „prvého občana obce“, jak řekl T. G. Masaryk. Aby neměl starosta menší odměnu nežli, například ředitelé malotřídní školy nebo mateřské školy, které starosta jmenuje a stanovuje jim mzdy a odměny, jako dnes.

Dnes je zcela jiná doba a tak schopný člověk často využije pracovních nabídek založených na atraktivní platové odměně. Každý vyšší úředník v naší zemi, který

chodí do práce a z práce s čistou hlavou, má dnes vyšší plat, nežli ten nejméně zájímavější (!) ... Pokud dokážeme zvyšovat platy policistům, hasičům, učitelům, vojákům a úředníkům jiné veřejné správy, měl by mít starosta odměnu alespoň na jejich úrovni, ne-li na úrovni malého prosperujícího podnikatele, dnes se základem minimálně 40.000 korun... Pokud se bavím s přáteli z Francie, Švýcarska, Německa i Polska, tak si připadám hodně trapně a hloupě, když mi řeknou, že mám jistě větší odměnu, nežli starostové u nich, protože - na rozdíl od jejich starostů ještě ke správě obce, vykonávám úředníka státní správy a vydávám nařízení, rozhodnutí i exekuce, obec právně zastupuji u soudů a dělám si i stavební dozor na stavbách, abych obci ušetřil finance.

Chceme-li aby obce prosperovaly bez problémů a vedli je schopní lidé, musíme si je umět zaplatit... Závazná kritéria na minimální dosažené vzdělání pro výkon funkce starosty, jak to má například Slovensko, považují za lichá, pokud k tomu nebude i odpovídající odměna...

Určitě se ptáte, jak na to? Nikdo nechce zvyšovat sdílené daně. K navýšení odměn stačí jen zvýšit základ stávající sazby zákona. Systém dnešní je v jistém aspektu správný, neboť je spravedlivý ke všem - je

Názor

pevně daný. Nějaká rozmezí či mimořádné odměny, které by podléhaly schvalování, povedou opět k závisti a někteří by nedostali nic. Necht' si neschopného starostu zastupitelé odvolají a dají si tam schopného. To je demokracie... Schopný starosta navýšení odměny vyrovná v obecním rozpočtu zisky z dotací EU, nadací a jiných zdrojů...

Je-li někdo 7 dnů v týdnu v pohotovosti a 24 hodin denně na úkor rodiny, zálib, dovolených a mnohdy i zdraví, měl by být za to důstojně ohodnocen. (redakčně kráceno)

František Kryšpín
místostarosta Habartic (Liberecký kraj)

SMS ČR obcím radí zásady dobrého hospodáře

Spoluprací SMS ČR s odborníky se daří prosazovat dobré záměry pro obce. Jednou z takových aktivit je snaha prosadit do novely RUD navrácení podílu obcí na DPH na úroveň platnou do konce roku 2012. Další takovou aktivitou je série připravovaných akcí, na kterých by došlo ke sdílení dobré praxe v hospodaření a v řízení financí obcí. Tyto akce by měly být zaměřeny nejen na vedoucí zaměstnance měst a obcí, ale především také na volené zástupce, kteří řídí finance. Výsledkem by měla být finanční prosperita obcí. Tyto akce by mohly být určeny pro zastupitele a vedoucí zaměstnance a mohlo by na nich být prezentováno:

- Informace o finanční ústavě obce, tedy o pravidlech pro zodpovědné řízení financí zastupiteli ve volebním období.
- Rozkrytí a vysvětlení systému financování obce. Zastupitel by měl vědět, jak řídit finance, jak ten systém funguje a jak pozná, že funguje dobře. Také jak jej může ovlivnit.
- Dobrá praxe pro řízení finančního zdraví obce. Jakým způsobem může

zastupitel řídit finance a co to je finanční kondice a jak se pozná? Jaké jsou finanční možnosti obce a příležitosti. Jakým chybám se vyhnout a co dobrého zavést.

- Finančních možnosti volebního období pro obec je další téma, které by mělo být řešeno. Jak financovat projekty, jaké jsou finanční možnosti obce.
- Jak zavést systém zodpovědného přístupu k majetku obce. Jedná se o systém zajištění financí a obnovy majetku tak, aby majetek nechátral. Volený zástupce deklaruje, že za něj nebude majetek chátrat a že vše, co vybuduje, také finančně zajistí tak jako dobrý hospodář.

Doporučení pro zastupitele jak dobře začít po volbách:

Volený zástupce by měl myslet na to, že je stagnace a že ekonomika EU je v problémech a myslet na zadní vrátka. Často také v obcích ubývají obyvatelé, na kterých závisí finance. Kdybych byl zvoleným zastupitelem, zadal bych ihned následující:

- Zajistit úvodní školení zastupitelů jak řídit finance obce - velice to urychlí

a zjednoduší zahájení volebního období a usnadní zastupitelům práci.

- Připravit analýzu financí obce a rozpočtový výhled na volební období - uvést SWOT financí, rating a stanovit příležitosti a opatření ke stabilizaci financí. Zde stanovit finanční možnosti volebního období.
- Provést audit organizací a společností města se zaměřením na účelnost, efektivnost a hospodárnost. Např. podle metodiky BSC - Balanced Scorecard (používaná zkratka BSC), česky systém vyvážených ukazatelů výkonnosti organizace, je metoda managementu, která vytváří vazbu mezi strategií a operativními činnostmi s důrazem na měření výkonu.
- Stanovení cílů strategie ve volebním období a zavedení motivace k plnění těchto cílů do odměňování zaměstnanců. Dát zaměstnancům jasně najevo na čem bude novému vedení záležet, co bude vyžadovat a co za to lze očekávat.

Ing. Luděk Tesař
www.cityfinance.cz

Skotský venkovský parlament: hlas hrdých venkovanů

Ve dnech 5. - 7. listopadu proběhlo historicky první zasedání Skotského venkovského parlamentu. Skotsko tak následovalo venkovská hnutí ve Švédsku, kde se podobná akce úspěšně koná již téměř dvacet let, a Estonsku, které organizuje venkovský parlament od roku 1998. Intenzivní přípravy na první Skotský venkovský parlament trvaly více než 2 roky a jako místo jeho konání bylo vybráno městečko Oban, které leží na západním pobřeží Skotska v provincii Argyll&Bute. Nejednalo se o setkání starostů či funkcionářů nejrůznějších venkovských a zemědělských organizací s politiky, ale o setkání skutečných venkovanů, kterému předcházela mravenčí práce. Ta spočívala ve vytipování klíčových témat prostřednictvím účasti organizátorů na více než 100 venkovských akcích ve všech koutech Skotska, stejně jako prostřednictvím internetu a sociálních médií. Druhou částí pak byl výběr delegátů tak, aby reprezentativně zastupovali skotský venkov, všechny oblasti, sektory, povolání, pohlaví, a hlavně nepostrádali potřebné nadšení podílet se ve svém volném čase na jeho dalším rozvoji. Do Obanu se tak sjelo 400 nadšenců, z toho čtvrtina byla hlasem nejrůznějších venkovských organizací a samospráv, ostatní byli lesníci, zemědělci, drobní podnikatelé, učitelé, kněží, studenti, dobrovolní hasiči, senioři či sportovci. Řadovými delegáty po jejich boku byli také „politici profesionálové“, ministři a poslanci, kteří pozorně naslouchali názorům lidu.

Hlavními tématy, která rezonovala celou akci, skládající se z plenárních zasedání, workshopů formou „open space“ a exkurzí, byla podpora místní demokracie a zapojení místních komunit do rozvoje venkova. Je až alarmující, že v řídké osídleném Skotsku má průměrná obec 150 000 obyvatel a z hlediska rozlohy zahrnuje např. na severu půlku Skotska. Druhým problémem, který souvisí s řídkým osídlením,

je i dopravní dostupnost. Při debatě s jedním z delegátů, který reprezentoval ostrov Rhum, jsem se jen utvrdil, jak malicherné jsou často problémy, které u nás řešíme. Na ostrově Rhum žije 37 obyvatel, z toho 7 mladých, a ač se nachází pouze 8 km od ostrova Skye spojeného mostem s pevninou, jezdí zde v zimě trajekt pouze jednou za dva dny... mé spojení z Obanu do Dolních Studének bylo tak paradoxně podstatně snazší, než na jeho na ostrov ležící 117 km daleko. Otázky zdravotní péče („... máme na ostrově 1 motorový člun, helikoptéra v zimě vzhledem k počasí příliš použitelná není...“), školství, základního občanského vybavení a služeb... to je téma na celé číslo Informativního Zpravodaje. A takových lidí zde bylo dalších 399... Co však číselo z každého z nich, z každého jednání i kulturního vystoupení, byla obrovská hrdost venkovanů na svůj původ, na místo, kde žijí. Bylo naprosto neuvěřitelné, že do zapadlého koutu Evropy přijeli zdarma vystoupit špičkoví celosvětoví umělci, kteří odsud pocházejí, bok po boku místních dětí...kdo ví, možná hvězd budoucnosti. Neopřekvapí asi, že hlavním sponzorem akce a zároveň největším zaměstnavatelem oblasti je

trajektová společnost Caledonian Mc. Bryan, jež také byla iniciátorem soutěže o „Nejinovativnější venkovský projekt“. Jeho 12 finalistům dalo svůj hlas během jednoho dne téměř 10 000 lidí! A za zmínku jistě stojí také fakt, že se venkovský parlament úplně hravě obešel bez prezidenta venkova, vlády, výborů, podvýborů, komisí i rad...

Za volantem malého červeného Fiatku 500 po cestě na letiště, snažíc se i s řízením napravo vyrovnat kvalitám rodačky z Obamu, která je dnes nejrychlejší ženou světa a dokonce testuje vůz F1, jsem přemýšlel nad tím, jak probudit hrdost českého a moravského venkovského lidu... a Český venkovský parlament není určitě špatná myšlenka. Jsem rád, že Rada SMS ČR se k této iniciativě postavila pozitivně. Nota bene když malá kolečka národních venkovských parlamentů by se měla stát součástí soukolí, kterým by měl být příští rok na podzim také první skutečný Evropský venkovský parlament. Vox populi, vox dei... hlas lidu, hlas boží...

Ing. Radim Sršeň, Ph.D.
1. místopředseda SMS ČR

Sousedské vztahy podle NOZ

Další příspěvek z cyklu o změnách v občanském právu, nyní o vztazích mezi sousedy

Tak jako i v předchozích dílech bude i tentokrát věnováno pár řádek zpravodaje problematice nového občanského zákoníku. Tentokrát bude řeč o sousedských vztazích, které mohou podstatně formovat dění a vztahy v obci. Jaká jsou tedy práva a povinnosti vlastníků sousedících pozemků podle nového občanského zákoníku?

Problematika sousedských vztahů je v novém občanském zákoníku upravena podrobněji, než tomu bylo v minulosti. Vyvěrá z vlastnického práva, které nicméně není neomezené. Vlastník má prá-

vo se svým majetkem libovolně nakládat, tj. užívat jej, brát z něj plody a užitky, je nicméně limitován ustanovením zákona a právy třetích osob (§ 1013 an. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník) - vlastník totiž nesmí při nakládání se svým majetkem omezovat jiné osoby, a to zejména tzv. imisemi, které vnikají na pozemek sousedního vlastníka. Pokud k takovému omezování dochází, lze se proti tomu bránit žalobou u soudu.

Nový občanský zákoník konkretizuje stávající úpravu a rozlišuje:

1. **přímé imise** (např. svádění vody na cizí pozemek), které jsou zakázány vždy, a není nutné zkoumat, jakým způsobem zasahují do vlastnických práv souseda
2. **nepřímé imise** (např. hluk, prach či kouř, který vniká na cizí pozemek, imise je způsobena jako vedlejší produkt lidského jednání), které jsou zakázány, pokud přesahují míru přiměřenou místním poměrům a podstatně omezují obvyklé užívání pozemku. V případě podání žaloby tedy bude soud zkou-

mat, kde člověk bydlí, zda je normální, že v místě hučí diskotéka či páchne kravín, a jakým způsobem to žalobce omezuje

3. imise z úředně schváleného provozu (například provoz diskotéky, ke které dostal provozovatel povolení od městského úřadu), za které náleží dotčenému člověku peněžitá náhrada (tj. nelze požadovat, aby provozovat diskotéku zavřel).

Text zákoníku se dále věnuje například plodům spadlých ze stromů a keřů. Dokud visí na stromě, byť by větve přesahovaly na pozemek souseda, patří přirozeně vlastníkovu stromu. Pokud však spadnou na zem, náleží vlastníku pozemku, kam spadly. Sousedovy švestky napadané na vaši zahradu tak můžete s klidem sebrat, stejně jako se ale budete muset postarat o listí, které k vám od něj rovněž nalétalo.

Pokud by kořeny nebo větve přesahovaly na sousedův pozemek, může soused vlastníka požádat, aby je odstranil, protože mu působí škodu (například mu stíní). Když tak vlastník neučiní v přiměřené době, může podrosty a převisy odstranit sám soused. Musí však postupovat šetrně

a k úpravám přistoupit ve vhodné roční době. Vlastník pozemku může také z rozumných důvodů požadovat, aby soused nevysazoval stromy v těsné blízkosti společné hranice pozemků. Neplýne-li z místních zvyklostí něco jiného, platí pro stromy dorůstající výšky přes 3 m jako přípustná vzdálenost od společné hranice pozemků 3 m a pro ostatní stromy 1,5 m. Vlastník věci může na sousedově pozemku stíhat chované zvíře, např. kočku, psa, slepice či roj včel. Pokud by zvíře způsobilo na sousedově pozemku škodu, například zničilo záhonky s bylinkami, musí ji vlastník zvířete nahradit. Vlastník pozemku musí také vydat cizí věc, která je na jeho pozemku, jeho majiteli, jinak musí umožnit vstup na pozemek a věc si vyhledat (třeba zakopnutý míč). Vlastník pozemku musí umožnit sousedovi vstup na svůj pozemek také k nezbytné údržbě sousedního pozemku, pokud ji nelze učinit jinak. Pokud by ovšem soused vstupem na pozemek způsobil škodu, musí ji nahradit.

Vlastník pozemku může žádat, aby soused neupravoval pozemek způsobem, že jeho dům ztratí náležitou oporu, pokud by neprovedl jiné dostatečné opevnění. Dále může například požadovat, aby sou-

sed upravil stavbu tak, aby z ní nestékala voda nebo nepadal sníh nebo led na jeho pozemek, pokud se nejedná o přirozené svody či aby se soused zdržel zřizování stavby na sousedním pozemku v těsné blízkosti společné hranice. V neposlední řadě také může vlastník níže položeného pozemku žádat, aby vlastník výše položeného pozemku nebránil odtoku vody v rozsahu, ve kterém vodu sám nepotřebuje.

*Mgr. et Mgr. Dana Prudíková, Ph.D.
specialistka v oblasti NOZ*

Regionální kancelář SMS ČR v Jihlavě

V rámci projektu Rok v obci, který je zaměřen na starosty malých obcí, byla zřízena regionální kancelář v Jihlavě. Kancelář sídlí na adrese:
Na Hlinošti 5, 586 01 Jihlava.
Kromě konzultací k projektu zde nabízíme tisk, skenování, internet, laminování a informace o SMS ČR.

Kontakt: Mgr. Lenka Marečková
e-mail: mareckova@smscr.cz
tel.: 775 705 499

SMS ČR přináší členům slevu systému GObec

V letošním roce byla předsednictvem SMS ČR schválena rámcová smlouva s firmou GPlus s.r.o. Smlouva se týká nasazení internetového mapového serveru GObec pro členy SMS. Rámcová smlouva garantuje členům velmi výhodné podmínky. Smlouvy budou uzavírány s jednotlivými obcemi s odkazem na tuto smlouvu rámcovou. Firma GPlus s.r.o. by Vás měla oslovit s nabídkou.

GObec je moderní internetová mapová aplikace, speciálně vyvinuta pro užití na obcích. Nic neinstalujete, mapový projekt Vaší obce je všude dostupný přímo z internetu. Máte k dispozici veřejnou část pro občany, kterou sami plníte (dostupnou např. ze stránek obce) a část zabezpečenou, přístupnou po přihlášení se všemi funkcemi a moduly. Ovládání aplikace je jednoduché s podrobnou nápovědou.

Výhody pro členy SMS: celá aplikace GObec, vytvoření mapového projektu pro obec, všechny zásuvné moduly jsou ZDARMA. Obec platí jen měsíční provoz, účtovaný čtvrtletně zpětně. Ceny jsou dle počtu obyvatel obce a začínají od 200 Kč/měsíc !! V této částce jsou ale zahrnuty i aktualizace mapových vrstev, vrstvy nové a nové funkce!! Mezi moduly je i kompletní pasportizace (všechny typy pasportů), správa majetku a správa hřbitovů. ... Navíc zdarma obdržíte na žádost na ORP aktuální inženýrské sítě - část ÚAP dat, která jsou právě teď aktualizována. Aplikace GObec má dokonce implementovaný i dálkový přístup na katastru nemovitostí, služba WSDP od ČÚZK je pro obce zcela zdarma.

Více informací: www.gplus.cz - sekce „mapový server“, mail: rk@gplus.cz, mobil: tel. 608 077 074
Vzorový projekt obce Dříteč - veřejná část - www.gobec.cz/dritec (Jozef Petrenec, starosta, tel. 606 660 233)

Kontakty na SMS ČR: Adresa sídla SMS ČR je Zlín - Prštné, Nábřeží 599, 760 01, telefony: 577 688 103, 604 345 806, internet: www.smscr.cz, email: info@smscr.cz, Informační zpravodaj SMS ČR vydává Sdružení místních samospráv ČR se sídlem Zlín 760 01, Nábřeží 599, IČ: 75130165, www.smscr.cz, info@smscr.cz, místo vydání Zlín, dat. vydání 2. 12. 2014, 6/2014, ev.č. MK ČR E 20029. Výkonný redaktor: Mgr. Tomáš Chmela; Grafické zpracování: Ing. Petr Machů | +420 776 160 680